

Keskusta

Keskustan sisäisen turvallisuuden linjaus

Sisältö

1. Johdanto

Sisäinen turvallisuus osana kokonaisturvallisuutta.....	4
Arjen turvallisuus	4
Nuoriso- ja jengirikollisuuden kierteen katkaiseminen	5
Tietoverkkorikollisuus, kyberturvallisuus ja teknologinen riippuvuus.....	5
Ei tilaa järjestäytyneelle ja vakavalle rikollisuudelle Suomessa.....	5
Rajaturvallisuus, laajamittainen ja välineellistetty maahantulo sekä laittoman maahanmuuton torjunta.....	5
Luottamusyhteiskunnan suojaaminen informaatiovaikuttamiselta.....	6
Terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan torjunta.....	6
Suomeen kohdistuva vakoilutoiminta	7
Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen	7
Pelastustoimi ja ensihoito sekä hätäkeskustoiminta.....	7
Siviiliväestön suojaaminen.....	7
Varautuminen ja huoltovarmuus osana sisäistä turvallisuutta	8
Sisäisen turvallisuuden viranomaisten resurssit ja rahoitus.....	8

2. Kannanotot perusteluineen

Sisäinen turvallisuus osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.....	9
Arjen turvallisuus	10
Nuoriso- ja jengirikollisuuden kierteen katkaiseminen	11
Tietoverkkorikollisuus, kyberturvallisuus ja teknologinen riippuvuus.....	13
Ei tilaa järjestäytyneelle ja vakavalle rikollisuudelle Suomessa.....	14
Rajaturvallisuus, laajamittainen ja välineellistetty maahantulo sekä laittoman maahanmuuton torjunta.....	15
Luottamusyhteiskunnan suojaaminen informaatiovaikuttamiselta.....	17
Terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan torjunta.....	18
Suomeen kohdistuva vakoilutoiminta	19
Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen	20
Pelastustoimi ja ensihoito sekä hätäkeskustoiminta.....	21
Siviiliväestön suojaaminen.....	22
Varautuminen ja huoltovarmuus osana sisäistä turvallisuutta	23
Sisäisen turvallisuuden viranomaisten resurssit ja rahoitus.....	24

Keskustan sisäisen turvallisuuden linjaus

Toukokuu 2026

Keskustan tavoitteena on huolehtia koko Suomen elinvoimasta ja vahvistaa kansalaisten turvallisuutta kaikissa olosuhteissa. Haluamme varmistaa turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn ja riittävät resurssit sekä nopean avunsaannin ihmisille koko maassa.

Muuttuneessa ja yhä vaikeammin ennakoitavassa turvallisuusympäristössä Suomen on oltava entistä paremmin varautunut, toimintakykyinen ja yhtenäinen. Varsinkin muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa turvallisuuden on oltava poliittisen päätöksenteon ytimessä.

Suomen sisäinen turvallisuus perustuu luottamukseen siitä, että järjestys säilyy ja apu tulee ajoissa ja turvallisuutta vahvistetaan ennakolta. Tämä edellyttää määrätietoisia päätöksiä, vahvaa viranomaisyhteistyötä sekä riittäviä resursseja poliisille, pelastustoimelle, Rajavartiolaitokselle ja muille turvallisuudesta huolehtiville viranomaisille. Esimerkiksi miehittämättömät ilma- ja pinta-alukset ovat uusia välineitä tiedustelulle, häirinnälle ja laajamittaiselle vahingonteolle.

Sisäisen turvallisuuden vahvistamista ei pidä nähdä kulueränä, vaan investointina Suomen vakauteen, hyvinvointiin ja yhteiskunnan toimintakykyyn. Se kytkeytyy entistä vahvemmin myös ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

Keskustan mielestä jokaisella on oikeus turvalliseen elinympäristöön. Siksi haluamme varmistaa, että valtio kantaa velvollisuutensa ja että suomalaiset voivat luottaa turvallisuuteensa niin suurissa kaupungeissa, taajamissa, kylillä kuin maaseudullakin. Kaikkialla. Turvallisuustyön on vastattava erilaisten alueiden tarpeisiin.

Turvallisuustyötä laajassa merkityksessä on myös huolenpito itsestä ja läheisistä, Se on jokaisen kykyä tunnistaa riskejä ja toimia poikkeustilanteissa sekä yhteisöllisyyttä, joka ehkäisee yksinäisyyttä ja lisää luottamusta. Arjessa varautuminen, nuorten tukeminen oikeaan suuntaan ja yhteisöjen vahvistaminen ovat osa laajaa turvallisuutta, joka tekee koko Suomesta kriisinkestävän.

Tässä Keskustan sisäisen turvallisuuden ohjelmassa tarkastellaan maamme sisäistä turvallisuutta kokonaisuutena, aikamme ilmiöitä ja niiden mukanaan tuomia turvallisuusuhkia sekä sitä, miten niihin voidaan vastata viranomaisten, yhteiskunnan ja kansalaisten yhteistyöllä. Keskustan tavoitteena on vahvistaa kansalaisten arjen turvallisuutta koko maassa.

1. Johdanto

Johdanto sisältää aihepiireittäin tiiviin yhteenvedonomaisten kuvauksen jäljempänä tarkemmin esitetyistä kannanotoista siten, että lukija saa käsityksen kokonaisuudesta. Tarkoituksena on kuvata sisäisen turvallisuuden keskeiset osat alueet loogisena kokonaisuutena muuttuneissa turvallisuusympäristöissä.

Sisäinen turvallisuus osana kokonaisturvallisuutta

Keskusta korostaa, että sisäisen turvallisuuden tulee olla kiinteä ja erottamaton osa maamme kokonaisturvallisuutta. Turvallisuusympäristömme on muuttunut kielteisellä tavalla perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti. Muutokset koskettavat sekä ulkoista että sisäistä turvallisuutta.

Maamme sisäisen turvallisuuden tila on tästä huolimatta yhä yleisesti ottaen ja kokonaisuutena tarkastellen suhteellisen vakaa. Siihen vaikuttavat kuitenkin negatiivisesti muun muassa entistä monimuotoisemmat ja vaikeammin ennakoitavat uhkat ja ilmiöt, kuten laaja-alainen ja hybridityyppinen vaikuttaminen, kyberuhat, järjestäytynyt rikollisuus, miehittämättömien ilma-alusten käyttö häirintään ja vahingolliseen toimintaan sekä kriittiseen infrastruktuuriin, mukaan lukien tietoliikenneyhteyksiin ja kaapeliverkkoihin, kohdistuvat häiriöt ja vahingoittamiset.

Yhteiskunnan kriisinkestävyys, viranomaisten yhteinen tilannekuva ja toimintakyky sekä kansalaisten luottamuksen ja oman toimintakyvyn kehittäminen sekä ylläpitäminen ovat keskeisiä tekijöitä

sisäisen turvallisuuden ylläpitämisessä, myös muuttuvissa ja vaikeasti ennakoitavissa oloissa. Keskusta haluaa varmistaa, että Suomi säilyy turvallisena ja luotattamukseen perustuvana yhteiskuntana myös muuttuneissa ja edelleen muuttuvassa turvallisuusympäristössä.

Arjen turvallisuus

Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on yksi valtion keskeisimmistä perustehtävistä. Ihmisillä on oikeus saada kiireellistä apua hätätilanteissa, kuten onnettomuuksissa, tulipaloissa, vakavissa sairauskohdauksissa ja väkivallan uhatessa. Ihmisillä on myös oikeus saada riittävä tuki oman turvallisuusosaamisen ja kriisinkestävyyden kehittämisessä.

Sisäisen turvallisuuden palveluiden järjestämiseen liittyy kuitenkin merkittäviä alueellisia eroja. Harvaan asutuilla alueilla palveluiden saatavuutta haastavat pitkät etäisyydet ja rajalliset henkilöstöresurssit, kun taas taajaan asutuilla alueilla viranomaisia kuormittavat suuret ja toistuvat tehtävämäärät.

Väestön ikääntyminen, muuttoliike ja tehtävien vaatavuuden kasvu lisäävät koko palvelujärjestelmään kohdistuvia paineita. Tästä huolimatta turvallisuuspalveluiden on oltava yhdenvertaisesti ja viivytyksettä saatavilla koko maassa asuinpaikasta riippumatta. Kunnilla, kaupungeilla ja järjestöillä, samoin kuin kansalaistoiminnalla ja ihmisten omatoimisuudella, on tärkeä roolinsa ihmisten arjen turvallisuuden vahvistamisessa. Arjen turvallisuus

on koko yhteiskunnan yhteinen tehtävä. Keskustan tavoitteena on, että jokainen saa tarvitsemansa turvallisuuspalvelut asuinpaikasta riippumatta.

Nuoriso- ja jengirikollisuuden kierteen katkaiseminen

Nuoriso- ja jengirikollisuuden kielteinen kehitys on katkaistava ennen kuin se juurtuu pysyväksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja muodostaa rekrytointipohjan vakavammalle ja järjestäytyneelle rikollisuudelle. Nuorten rikoskäyttäytyminen on kokonaisuutena tarkastellen vähentynyt, mutta nuorten tekemä väkivaltarikollisuus on kuitenkin lisääntynyt ja vakavoitunut. Ilmiön taustalla vaikuttavat useat toisiinsa kietoutuvat tekijät, kuten alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen, heikko kiinnittyminen yhteiskuntaan, ryhmäytyminen rikolliseen käyttäytymiseen sekä kotien ja koulujen tuen puute.

Keskusta katsoo, että nuorten rikoskierteeseen on puututtava ajoissa ja johdonmukaisesti ennalta ehkäisevin toimenpitein, viranomaisten tiiviillä yhteistyöllä sekä huolehtimalla rikosvastuun ja seuraamusjärjestelmän uskottavuudesta.

Tietoverkkorikollisuus, kyberturvallisuus ja teknologinen riippuvuus

Tietoverkkorikollisuus on viime vuosina lisääntynyt ja muuttunut aiempaa monimuotoisemmaksi. Digihuijaukset, tietomurrot sekä tekoälyn ja deepfake-tekniikan rikollinen käyttö muodostavat kasvavan uhan sekä yksilöille että koko yhteiskunnalle.

Digitaalinen toimintaympäristö on nykyisin keskeinen osa yhteiskunnan toimintaa, minkä vuoksi vakavat kyberhäiriöt voivat

vaikuttaa samanaikaisesti ainakin talouteen, palveluihin, viranomaistoimintaan ja kansalaisten turvallisuuteen. Samalla teknologinen riippuvuus ja digitaalisen infrastruktuurin haavoittuvuudet korostavat kyberturvallisuuden merkitystä osana kansallista turvallisuutta.

Ei tilaa järjestäytyneelle ja vakavalle rikollisuudelle Suomessa

Keskusta korostaa, että yhä kasvavan, kovenevan ja kansainvälistyvän järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden torjunta edellyttää määrätietoista puuttumista huumausaineiden käyttöön ja myyntiin sekä muuhun järjestäytyneeseen ja vakavaan rikolliseen toimintaan, joka kytkeytyy usein taloudellisiin rakenteisiin, logistiikkaan ja rajat ylittäviin verkostoihin.

Tärkeää on myös huomata, että niin sanottu huumeiden viihdekäyttö ei ole harmiton ilmiö, vaan sillä rahoitetaan osaltaan järjestäytyntä rikollisuutta ja sen väkivaltaista toimintaa. Järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden torjunta vaatii muun muassa ennalta estäviä toimia, rikoshyötyjen katkaisemiseen tähtäviä lainsäädäntötoimia sekä tiivistä kansainvälistä viranomaisyhteistyötä, jotta rikollisverkostojen toimintaa ohjaavat ja siitä hyötyvät keskeiset toimijat voidaan saattaa rikosvastuuseen.

Rajaturvallisuus, laajamittainen ja välineellistetty maahanmuuton torjunta

Rajavartioloitoksella on kokonaisvastuu Suomen ulko- ja sisärajojen rajaturvallisuudesta. Tehtävän merkitys korostuu aiempaa jännitteisemmässä ja vaikeasti ennakoitavassa turvallisuusympäristössä,

jossa Suomen noin 1 340 kilometriä pitkä itäraja on samalla Euroopan unionin ja NATO:n ulkoraja.

Rajavartiolaitoksen tehtävänä on ylläpitää rajaturvallisuutta itä-, pohjois- ja länsirajalla, rajanylityspaikoilla sekä merialueilla vuorokauden ympäri. Vaikka sisärajoilla ei lähtökohtaisesti suoriteta rajatarkastuksia, rajaturvallisuudesta huolehditaan rajavartiolain toimivaltuuksin sekä muilla sisärajatarkastuksia korvaavilla valvontatoimenpiteillä. Muutuneessa turvallisuustilanteessa Rajavartiolaitoksen on kyettävä toimimaan myös laaja-alaisen ja epäystävällisen vaikuttamisen alaisena sekä ylläpitämään rajaturvallisuutta pitkäkestoisissakin häiriötilanteissa.

Rajavartiolaitos on osa Suomen puolustusjärjestelmää, ja poikkeusoloissa osa rajajoukoista on suunniteltu liitettäväksi puolustusvoimiin. Rajaturvallisuuden uskottava ylläpitäminen edellyttää ajantasaista lainsäädäntöä, selkeitä ja riittäviä toimivaltuuksia sekä pitkäjänteisiä investointeja henkilöstön osaamiseen, kalustoon ja infrastruktuuriin.

Keskusta korostaa, että Rajavartiolaitoksella on oltava kaikissa oloissa tosiasiallinen kyky turvata rajaturvallisuus sekä estää ja torjua laajamittaista ja välineellistettyä maahantuloa ja muita uudenlaisia vaikuttamis- ja turvallisuusuhkia.

Luottamusyhteiskunnan suojaaminen informaatiovaikuttamiselta

Epäystävällisellä informaatiovaikuttamisella pyritään pitkäjänteisesti heikentämään luottamusta demokratiaan, instituutioihin ja toisiin ihmisiin sekä kärjistämään yhteiskunnallisia jakolinjoja. Suojautumisen tulee perustua ennakkoi-vaan ja johdonmukaiseen viranomais-toimintaan, avoimeen ja luotettavaan

viestintään, kriittiseen medialukutaidon vahvistamiseen sekä koko yhteiskunnan yhteistyöhön.

Lisäksi on huolehdittava siitä, että vi-ranomaisilla on riittävä kyky tunnistaa vaikuttamisyrietykset ja reagoida niihin ajoissa. Samalla on tärkeää vähentää vastakkainasettelua ja ehkäistä polari-saatiota, jotta luottamusyhteiskunnan perusta säilyy vahvana myös muuttuvas-sa turvallisuusympäristössä.

Terrorismin ja väkivaltaisten ääri-liikkeiden uhkan torjunta

Terrorismin ja väkivaltaisten ääri-liikkeiden aiheuttama uhka Suomessa on viisipor-taisella asteikolla tasolla kolme eli kohon-nut. Konkreettisia merkittäviä vaikutuksia yhteiskunnan turvallisuustilanteeseen ei kuitenkaan ole maassamme tähän mennessä havaittu. Uhkan on arvioitu liittyvän lähinnä yksittäisten henkilöiden tai pienryhmien radikalisoitumiseen sekä kansainvälisten kriisien heijastusvaikutuk-siin. Yhteiskunnallinen vastakkainasettelu voi osaltaan myös luoda otollista maape-rää ääriajattelulle, mutta Suomessa sen merkitys on toistaiseksi ollut rajallinen.

Torjunnan painopisteenä tulee olla uhkien varhainen tunnistaminen, väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisy sekä viran-omaisten kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö. Yhteistyötä tehdään myös mui-den yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa asian luonteen ja tehtävien edellyttämällä tavalla.

Keskusta painottaa, että tehokas tiedus-telu ja viranomaisten yhteinen tilanneku-va sekä ajantasaiset ja riittävät toimival-tuudet mahdollistavat ennalta estävän puuttumisen jo ennen rikosoikeudellisen kynnyksen ylittymistä.

Suomeen kohdistuva vakoilutoiminta

Vieraiden valtioiden vakoilutoiminnan tavoitteena on hankkia tietoa Suomen politiikan eri osa-alueista sekä pyrkiä vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon. Suomeen kohdistuva tiedustellinen kiinnostus liittyy myös Suomen asemaan Euroopan unionin jäsenenä ja Naton liittolaisena. Vakoilu kohdistuu lisäksi suomalaiseen tutkimukseen, tuotekehitykseen ja teknologiseen osaamiseen. Toiminta on muuttunut aiempaa monimuotoisemmaksi ja vaikeammin havaittavaksi. Siinä yhdistyvät henkilötiedustelu, kybervakoilu sekä sijaistoimijoiden käyttö.

Keskusta korostaa, että Suomen oma kyky tuottaa tiedustelutietoa ulko- ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon tueksi sekä torjua vakoilua ja epäystävällistä vaikuttamista on tärkeämpää kuin kertaakaan kylmän sodan päättymisen jälkeen. Suomeen kohdistuva vakoilutoiminta ja valtiollinen vaikuttaminen muodostavat merkittävän uhan kansalliselle turvallisuudelle. Tätä taustaa vasten on perusteltua arvioida myös siviilitiedustelulainsäädännön kehittämistarpeita.

Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen

Valtaosa Suomen kriittisestä infrastruktuurista on yksityisten toimijoiden omistuksessa tai hallinnassa. Sen suojaaminen on keskeinen osa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Riippuvuus meri-, energia-, tieto-, kuljetus- ja avaruusinfrastruktuurista tekee niihin kohdistuvista häiriöistä vakavan riskin yritysten toiminnalle, yhteiskunnan huoltovarmuudelle, viranomaisten toimintakyvylle, kansalaisten turvallisuudelle ja koko yhteiskunnalle.

Keskusta pitää tärkeänä, että kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen on varau-

duuttaa ennakoivasti ja kokonaisvaltaisesti, jotta yhteiskunnan välttämättömät toiminnot voidaan turvata myös häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Pelastustoimi ja ensihoito sekä hätäkeskustoiminta

Pelastustoimi ja ensihoito muodostavat sisäisen turvallisuuden kannalta keskeisen palvelukokonaisuuden, jonka toimintakyky on turvattava koko valtakunnan alueella. Pelastustoimen ja ensihoidon yhdenvertainen palvelutaso eri puolilla maata edellyttää vakaata rahoitusta, riittävää ja osaavaa henkilöstöä sekä toimivaa lähipalveluverkkoa.

Pelastustoimen osalta palveluverkko perustuu pelastusasemien, kaluston ja sopimuspalokuntien muodostamaan kokonaisuuteen. Pelastustoimen järjestelmä ei toimi ilman sopimuspalokuntien vahvaa panosta. Hyvinvointialueiden taloudellinen eriytyminen ei saa vaarantaa kansalaisten turvallisuutta. Pelastajapulan ratkaiseminen, sopimuspalokuntien toimintaedellytysten vahvistaminen ja jatkuvuuden turvaaminen sekä investointien korjausvelan hallittu purkaminen ovat välttämättömiä pelastustoimen suorituskyvyn turvaamiseksi.

Merellisen toimintaympäristön riskien kasvu korostaa tarvetta varmistaa riittävät resurssit vakaviin onnettomuuksiin varautumiseksi. Myös hätäkeskustoiminta on tärkeä osa viranomaisten yhteistä turvallisuusjärjestelmää. Sen on mahdollistettava nopea avunsaanti hätätilanteissa koko maassa.

Siviiliväestön suojaaminen

Väestönsuojelun toimivuus edellyttää rakenteellisen valmiuden ohella riittävää varustetasoa, osaamista ja harjoiteltuja toimintamalleja. Väestönsuojien käyt-

töönottoon ja käyttöön liittyvien vastuiden on oltava selkeitä.

Keskusta toteaa, että suojien tulee soveltaa myös pitkäkestoisin häiriötilanteisiin, jolloin asuminen omassa kodissa ei ole mahdollista poikkeuksellisen turvallisuustilanteen vuoksi. Tehokas ja ymmärrettävä vaaratiedottaminen sekä väestön oma toimintakyky ovat keskeisiä tekijöitä suojautumisen onnistumiselle kaikissa turvallisuustilanteissa.

Varautuminen ja huoltovarmuus osana sisäistä turvallisuutta

Huoltovarmuuden turvaaminen perustuu kuntien ja muiden viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen tiiviiseen ja suunnitelmalliseen yhteistyöhön. Yhteiskunnan kriittiset tuotanto-, palvelu- ja jakeluketjut sekä digitaalinen infrastruktuuri ovat suurelta osin yksityisten toimijoiden vastuulla. Viranomaisten tehtävänä on luoda selkeitä toimintamallit viranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden yhteistyölle sekä varmistaa yhteinen tilannekuva ja yhteensovittaa toimintaa häiriö- ja poikkeustilanteissa. Vapaaehtoiseen auttamis- ja avustustoimintaan osallistuvat järjestöt tukevat viranomaisia erityisesti väestön auttamisessa, huollossa ja kriisinkestävyysden vahvistamisessa.

Keskusta korostaa, että kansalaisten omatoiminen varautuminen on olennainen osa varautumisen kokonaisuutta ja se täydentää viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen toimintaa. Täydellistä häiriöttömyyttä ei voida taata, mutta yhteiskunnan kriisinkestävyyttä voidaan parantaa ennakoivalla turvallisuustyöllä ja varautumisella, toimivalla yhteistyöllä ja avoimella tiedottamisella.

Sisäisen turvallisuuden viranomaisten resurssit ja rahoitus

Sisäisen turvallisuuden viranomaisten tehtävät ja niihin kohdistuvat vaatimukset ovat kasvaneet merkittävästi, mutta rahoitus ei ole seurannut kehitystä vastaavalla tavalla. Poliisin, Rajavartiolaitoksen, pelastustoimen ja ensihoidon sekä Häätäkeskuslaitoksen toimintakyky on välttämätön edellytys arjen turvallisuudelle, vakavien häiriötilanteiden hallinnalle sekä Suomen Nato-jäsenyyteen liittyvien velvoitteiden täyttämiseksi. Muuttunut turvallisuusympäristö, ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajapinnan hämärtyminen sekä liittolaistoimintaan liittyvät uudet tehtävät edellyttävät, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten resurssit, rahoitus ja suorituskyky mitoitetaan realistisesti.

Keskusta painottaa, että on erityisesti tunnistettava ne poliisin ja muiden viranomaisten tehtävät ja investoinnit, jotka tukevat kansallista puolustusta ja liittokunnan toimintaa ja jotka voidaan perustellusti huomioida osana NATO-menojen 1,5 prosentin BKT-osuutta. Rajavartiolaitoksen menot luetaan jo nykyään pääosin liittokuntavelvoitteiden 3,5 prosentin BKT-osuuteen. Sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintakyvyn turvaaminen vaatii pitkäjänteistä rahoitusta, viranomaisten välistä yhteistyötä sekä yhteishankintoja sen varmistamiseksi, että viranomaiset kykenevät hoitamaan lakisääteiset tehtävänsä kaikissa oloissa.

2. Kannanotot perusteluineen

Tässä osiossa esitetään aihepiireittäin Keskustan sisäisen turvallisuuden ohjelman kannanotot perusteluineen. Yhdessä ne muodostavat ohjelman, jossa linjaukset ja niiden perustelut esitetään yhtenäisenä kokonaisuutena.

Erillisiä ”Keskusta katsoo” -tyyppisiä ilmauksia on käytetty pääosin vain kutakin aihepiiriä koskevan osion lopussa kokonaan yhteen edellä esitetyt linjaukset.

Sisäinen turvallisuus osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta

Suomen turvallisuuden tulee perustua entistä vahvemmin kokonaisturvallisuuden malliin, jossa ulkoinen ja sisäinen turvallisuus muodostavat toisiaan täydentävän kiinteän kokonaisuuden. Maamme kyky suojata alueellista koskemattomuuttaan, väestöään ja yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja edellyttää aiempaa vahvempaa ulkoista ja sisäistä turvallisuutta. Näitä kahta elementtiä, sisäistä ja ulkoista turvallisuutta, ei voida tarkastella toisistaan erillään, vaan niiden tulee muodostaa yhdessä yhtenäinen kansallisen turvallisuuden perusta.

Maamme turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti. Muutokset koskevat sekä ulkoista että sisäistä turvallisuutta. Euroopassa käytävä sota, maailmanlaajuinen geopoliittinen murros ja sääntöperustaisen kansainvälisen järjestyksen haastaminen heijastuvat voimakkaasti myös Suomen sisäiseen turvallisuuteen ja

heikentävät koko turvallisuusympäristön ennustettavuutta.

Sisäisen turvallisuuden haasteet eivät kuitenkaan rajoitu vain ulkoisen turvallisuusympäristön muutosten heijastusvaikutuksiin. Myös perinteisesti sisäisen turvallisuuden ytimeen kuuluvilla tehtäväläalueilla on viime vuosina tapahtunut kielteistä kehitystä, joka on lisännyt viranomaisten työtaakkaa, monimutkaistanut tehtäväkenttää sekä synnyttänyt aiempaa vakavampia ja vaikeammin ennakoitavia uhkia. Tämä muutos näkyy myös uusina teknologisinä uhkailmiöinä, kuten miehittämättömien ilma-alusten käyttöön häirintään ja vahingolliseen toimintaan.

Muuttuneesta turvallisuustilanteesta huolimatta Suomen sisäisen turvallisuuden tila on edelleen kokonaisuutena tarkastellen vakaa. Suomi on oikeusvaltio, jota turvaavat vahva demokratia, riippumaton oikeuslaitos, vakaa ja luotettava hallinto sekä korkea yhteiskunnallinen luottamus. Lisäksi verrattain vahva sosiaalinen yhteenkuuluvuus, korkea ja laadukas koulutus, vähäinen korruptio sekä korkea koetun hyvinvoinnin ja terveyden taso vaikuttavat siihen, että Suomi on yksi maailman turvallisimmista maista. Myös kansakunnan ja kansalaisten taloudellisella hyvinvoinnilla on merkittävä ja monialainen vaikutus sisäiseen turvallisuuteen.

Maamme onkin arvioitu vuodesta toiseen kuuluvan maailman vakaimpien valtioiden joukkoon. Se ei kuitenkaan ole itsensänselvyyttä. Sisäiseen turvallisuuteemme vaikuttaa kielteisesti perinteisten uhkatekijöiden ohella aiempaa laajemmin myös uusia ei-toivottuja ilmiöitä ja ulkoisia uhkia, joiden kehityskulkuihin on puututtava tehokkaasti.

Sisäisen turvallisuuden keskeisillä viranomaisilla – etenkin poliisilla, Rajavartiolaitoksella ja pelastustoimella – on olennainen rooli sisäisen turvallisuuden ylläpitämisessä ja viranomaistoiminnan moninaisissa tehtävissä aina tavanomaisista hälytystehtävistä ja onnettomuuksista yhä ammattimaisempaan ja aiempaa enemmän tietoverkkoihin siirtyneeseen rikollisuuteen, vakaviin turvallisuustapahtumiin ja poikkeusoloihin saakka. Tehtävien määrien ja vaativuuden lisääntyminen, uudet uhkatekijät sekä julkisen talouden paineet haastavat kuitenkin viranomaisten toimintakykyä ja edellyttävät toiminnan jatkuvaa kehittämistä.

Sisäisen turvallisuuden eri viranomaisten kyky hoitaa asianmukaisesti perustehtäviään – kuten rikosten torjuntaa ja tutkintaa, rajaturvallisuuden ylläpitämistä sekä pelastustoimelle kuuluvien onnettomuuksien ehkäisyä ja pelastustoimintaa – muodostaa edelleen kansalaisten sisäisen turvallisuuden perustan. Muuttunut turvallisuusympäristö on kuitenkin laajentanut näiden viranomaisten tehtäväkenttää ja lisännyt ilmiöitä, joita voidaan luonnehtia laaja-alaiseksi ja usein myös hybridityyppiseksi vaikuttamiseksi. Tällaisia uhkatekijöitä ovat muun muassa kyberuhat, välineellistetty maahantulo sekä kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat häiriöt ja vahingonteot, mukaan lukien merelliseen tietoliikenneinfrastruktuuriin ja kaapeleihin kohdistuvat vauriot. Näissäkin tilanteissa kunkin sisäisen turvallisuuden viranomaisen toiminta perustuu sille laissa säädettyihin toimivaltuuksiin. Puolustusvoimat puolestaan antaa virka-apua sisäisen turvallisuuden viranomaisille vain silloin, kun laissa säädetty edellytykset virka-avun antamiselle täyttyvät. Puolustusvoimien ja sisäisen turvallisuuden viranomaisten välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä on kuitenkin kyettävä vahvistamaan.

Keskusta lähtee siitä, että sisäistä ja ulkoista turvallisuutta, mukaan lukien ulko- ja turvallisuuspolitiikka, on tarkasteltava

johdonmukaisesti maamme intressien näkökulmasta ja nykyistä sateenvarjoajattelua vahvemmin yhtenä kiinteänä kokonaisuutena. Lainsäädäntöä, viranomaisten toimivaltuuksia ja rahoitusta koskevia ratkaisuja on tehtävä kokonaisarvion pohjalta siten, että ne tukevat Suomen kokonaisturvallisuutta ja mahdollistavat kussakin tilanteessa kansallisen turvallisuutemme kannalta rationaalisen, oikeasuhtaisen ja tarkoituksenmukaisen toiminnan.

Arjen turvallisuus

Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on yksi valtion keskeisimmistä perustehtävistä. Arjen turvallisuus on se osa sisäistä turvallisuutta, joka näkyy ihmisille konkreettisesti heidän jokapäiväisessä elämässään. Maamme sisäisen turvallisuuden politiikan tavoitteena on varmistaa, että Suomi säilyy luottamukseen perustuvana yhteiskuntana, jossa turvallisuus ja oikeudenmukaisuus toteutuvat kaikissa olosuhteissa.

Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan yhteiskunnan ominaisuuksia, joiden ansiosta ihmiset voivat nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista tai niihin rinnastettavista kansallisista tai kansainvälisistä ilmiöistä johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta.

Sisäisen turvallisuuden viranomaisteh- täviä ei voimassa olevan lainsäädännön mukaan pääsääntöisesti voida jättää hoitamatta missään olosuhteissa. Hätät ilmoitusten määrä on koronavuotien lukuun ottamatta kasvanut tasaisesti, ja vuonna 2023 ylitettiin ensimmäistä kertaa kolmen miljoonan hätäilmoituksen raja. Hätäkeskuspäivystäjien tekemien riskiarvioiden jälkeen noin puolet ilmoituksista johti viranomaisen hälyttämiseen. Kehitys kuvastaa arjen turvallisuuden palveluiden kasvavaa merkitystä ja viranomaisten tehtävämäärien lisääntymistä.

Sisäisen turvallisuuden palveluiden järjestämiseen liittyy merkittäviä alueellisia eroja. Harvaan asutuilla alueilla palveluiden saatavuutta haastavat pitkät etäisyydet ja rajalliset henkilöstöresurssit, kun taas taajaan asutuilla alueilla viranomaisia kuormittavat suuret ja toistuvat tehtävämäärät. Väestön ikääntyminen ja muuttoliike kasvukeskuksiin vaikeuttavat osaltaan palveluiden järjestämistä sekä osaavan työvoiman saatavuutta ja pysyvyyttä. Näistä haasteista huolimatta viranomaisten on kyettävä hoitamaan tehtävänsä laadukkaasti ja yhdenvertaisesti kaikkialla Suomessa asuinpaikasta riippumatta.

Lähisuhdeväkivalta on Suomessa vakava yhteiskunnallinen ongelma, joka voi koskettaa ihmisiä iästä, sukupuolesta ja taustasta riippumatta. Erityisesti naisiin kohdistuva väkivalta on Suomessa eurooppalaisessa vertailussa yleistä. Lähisuhdeväkivalta voi olla fyysistä, henkistä, taloudellista, seksuaalista tai digitaalista, ja siihen voi liittyä myös niin sanottu kunnialtuttuuri.

Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen, ehkäisy ja siihen puuttuminen edellyttävät viranomaisilta ja palvelujärjestelmältä monipuolista osaamista sekä toimivaa yhteistyötä. Lähestymiskiellot ovat tärkeä keino uhrin suojaamisessa, mutta ne eivät nykyisellään aina ole riittäviä väkivallan kierteen katkaisemiseen tai uhrin turvallisuuden takaamiseen. Tämänkin vuoksi lähestymiskiellon ohella on oltava saatavilla kattavia tukipalveluja sekä uhreille että väkivallan tekijöille. Ennaltaehkäisevillä toimilla on keskeinen merkitys väkivallan ehkäisyssä.

Arjen turvallisuus ei perustu pelkästään viranomaistoimintaan, vaan se syntyy laajasta yhteistyöstä viranomaisten, kuntien, järjestöjen ja kansalaisten kesken. Alueellisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun avulla voidaan ennalta ehkäistä onnettomuuksia, tapaturmia, rikoksia ja häiriöitä sekä vähentää korjaavien

viranomaispalveluiden tarvetta. Paikallinen kansalaistoiminta vahvistaa yhteisöllisyyttä, luottamusta ja osallisuutta sekä tukee ihmisten arjen turvallisuutta. Myös kansalaisten omatoiminen varautuminen on tärkeä osa arjen turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä.

Keskusta katsoo, että arjen turvallisuuden tulee rakentua koko maan kattavien ja yhdenvertaisten turvallisuuspalveluiden varaan. Jokaisella ihmisellä on oltava oikeus saada apua viivytyksettä asuinpaikasta riippumatta sekä tukea oman turvallisuusosaamisen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi. Arjen turvallisuutta on vahvistettava varmistamalla, että turvallisuusviranomaisilla on tosiasialliset edellytykset hoitaa tehtävänsä hyvin, tukemalla paikallista ja alueellista turvallisuustyötä sekä edistämällä yhteistyötä kuntien, järjestöjen ja kansalaistoiminnan kanssa.

Lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä ja torjunnassa on varmistettava, että apu on saatavilla nopeasti ja vaikuttavasti kaikille sitä tarvitseville. Arjen turvallisuuden vahvistaminen lisää myös ihmisten luottamusta yhteiskuntaan ja sen instituutioihin.

Nuoriso- ja jengirikollisuuden kierteen katkaiseminen

Poliisin tehtävänä on turvata yhteiskuntajärjestys ja yleinen turvallisuus, ehkäistä ja selvittää rikoksia sekä suojata ihmisten perusoikeuksia ja oikeusjärjestystä. Poliisi on keskeinen oikeusvaltion toimija ja sisäisen turvallisuuden viranomainen, jonka toiminta vaikuttaa suoraan ihmisten arjen turvallisuuteen ja luottamukseen yhteiskuntaa kohtaan.

Poliisin tietoon tulleiden rikosten kokonaismäärä on pitkällä aikavälillä tarkasteltuna pysynyt suhteellisen vakaana 1990-luvun alusta lähtien, kun liikenneriikosten määrittelyssä tapahtuneet teknis-

luonteiset muutokset jätetään huomiotta. Viime vuosina rikoslakirikosten määrä on kuitenkin kääntynyt kasvuun. Vuonna 2025 poliisille ilmoitettiin lähes 550 000 rikoslakirikosta. Kasvu on kohdistunut erityisesti omaisuus- ja väkivaltarikoksiin. Omaisuusrikoksissa korostuvat tietoverkkopetokset, joiden aiheuttamat taloudelliset vahingot ovat kasvaneet voimakkaasti. Henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrä on myös lisääntynyt merkittävästi.

Kokonaisrikollisuuden viimeaikaisesta kasvusta huolimatta nuorten rikollisuuden kehitys ei kuitenkaan ole yksiselitteinen ilmiö. Nuorten tekemien rikosten määrä on kokonaisuutena tarkastellen vähentynyt muiden kuin väkivaltarikosten osalta. Sen sijaan alle 21-vuotiaiden tekemien tietoon tulleiden väkivaltarikosten määrä on kasvanut merkittävästi. Kasvu on ollut suurinta alle 15-vuotiaiden kohdalla. Nuorten väkivaltarikollisuuden lisääntyminen näyttää olevan valtakunnallinen ilmiö, vaikka valtaosa rikoksista tapahtuukin kaupungeissa.

Nuorten tekemä väkivaltarikollisuus on samalla muuttanut muotoaan. Rikoksia tehdään aiempaa useammin ryhmissä ja etukäteen suunniteltuina, ja tekoihin liittyy yhä useammin uhrin nöyryyttämistä. Tekijöiden hallusta on myös aiempaa useammin löytynyt ampuma-aseita, räjähteitä ja teräaseita. Tyypillisestä aikuisten väkivallasta poiketen esimerkiksi ryöstöjä tehdään usein ilman päihteitä, selvin päin. Ilmiöön liittyy myös alle 15-vuotiaiden nuorten rekrytointia rikosten tekijöiksi, koska he eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa teoistaan. Yhä suurempi osa väkivallanteoista kohdistuu entuudestaan tuntemattomiin henkilöihin.

Ilmiön vakavoituminen ja rikosten tekijöiden entistä nuorempi ikä herättävät vakavia kysymyksiä ilmiön juurisyistä sekä rikosvastuun ja seuraamusjärjestelmän toimivuudesta. Näitä seikkoja on arvioitava huolellisesti kokonaisuutena

lapsen edun, oikeusturvan ja yhteiskunnan turvallisuuden näkökulmista.

Poliisi on tunnistanut Suomessa noin kymmenkunta katujengiä. Niihin liittyneet henkilöt ovat olleet pääosin täysikäisiä, Suomessa tai ulkomailla syntyneitä maahanmuuttajataustaisia miehiä. Katujengien toimintaan liittyy muun muassa väkivalta- ja ryöstörikoksia sekä huumausainerikoksia. Katujengien toiminta on jatkuvassa muutoksessa, ja osa niistä on kehittynyt rikolliselta toiminnaltaan aiempaa ammattimaisemmaksi ja järjestäytyneemmäksi. Vaarana on, että katujengit muodostavat rekrytointipohjan vakavalle ja järjestäytyneelle rikollisuudelle sekä kytkeytyvät osaksi laajempia rikollisia verkostoja.

Nuoriso- ja jengirikollisuuden taustalla vaikuttaa useita tekijöitä, joista alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen on merkittävä, muttei ilmiötä yksin selittävä tekijä. Rikollisuus koskettaa muita useammin heikossa sosioekonomisessa asemassa olevia. Segregaatiokehitys voi heikentää koulutuksellista ja sosiaalista tasa-arvoa sekä lisätä syrjäytymisen riskiä erityisesti silloin, kun huono-osaisuus, juurettomuus, puutteelliset palvelut ja turvattomuuden kokemukset kasautuvat samoille alueille ja perheille.

Ilmiötä selittävät myös kotien ja vanhempien tuen puute, koulunkäynnin ongelmat, heikko kiinnittyminen yhteiskuntaan sekä ryhmädynamiikka, jossa rikollinen käyttäytyminen voi normalisoitua ja tarjota nuorelle identiteetin, ryhmään kuulumisen tunteen ja aseman. Selvitysten perusteella osassa tapauksista taustalla on lisäksi kotouttamisen epäonnistumisia sekä puutteita viranomaisten välisessä tiedonkulussa ja varhaisessa puuttumisessa.

Nuoriso- ja jengirikollisuuden kielteinen kehitys on katkaistava ennen kuin se juurtuu pysyväksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Keskusta painottaa, että nuorten rikoskierteeseen on puuttuttava

ajoissa ja tehokkaasti. Kotien ja vanhempien tukeminen, koulujen selkeä vastuu turvallisuudesta ja väkivaltaan puuttumisesta, koulupoliisitoiminta, paikalliset ja alueelliset ennaltaehkäisevät toimet sekä viranomaisten tiivis yhteistyö ovat keskeisiä keinoja rikoskierteen katkaisemisessa. Samalla on huolehdittava siitä, että rikosvastuu toteutuu uskottavasti.

Tietoverkkorikollisuus, kyberturvallisuus ja teknologinen riippuvuus

Verkossa tapahtuva rikollisuus on yleistynyt nopeasti ja samalla muuttunut entistä monimuotoisemmaksi. Rikollisuus ilmenee esimerkiksi verkkohuijauksina, identiteettivarkauksina ja palvelunestohyökkäyksinä. Rikollisten tekninen osaaminen on kasvanut, ja tekoälyn sekä muiden digitaalisten teknologioiden kehitys on lisännyt rikollisen toiminnan mahdollisuuksia. Vuonna 2025 Traficomien yhteydessä toimiva Kyberturvallisuuskeskus vastaanotti lähes 21 000 kyberpoikkeamailmoitusta.

Huumekauppa on siirtynyt entistä enemmän verkkoon ja digitalisoitunut. Kauppa käydään sosiaalisen median alustoilla, darknet-sivustoilla sekä salatuissa viestisovelluksissa. Kryptovaluuttojen käyttö lisää toiminnan anonyymiteettiä ja vaikeuttaa rahavirtojen jäljittämistä. Viranomaiset ovat onnistuneet sulkemaan rikollisia verkkosivustoja ja pääsemään käsiksi rikollisten viestiliikenteeseen, mutta ilmiö on laaja ja nopeasti muuntuva.

Digihuijaukset ovat viime vuosina lisääntyneet merkittävästi. Vuonna 2025 suomalaisilta yritettiin anastaa digihuijauksen avulla noin 148 miljoonaa euroa, josta pankit onnistuivat estämään tai palauttamaan noin puolet. Digihuijauksissa rikolliset pyrkivät saamaan haltuunsa uhrin pankkitunnukset tai rakentamaan luottamussuhteen esimerkiksi romanssihuijauksen avulla, jotta uhri siirtäisi varoja

rikolliselle. Digihuijaukset houkuttelevat rikollisia, koska niitä voidaan toteuttaa suhteellisen helposti, usein myös laajassa mittakaavassa. Lisäksi kiinnijäämisriski voi olla pienempi kuin monissa perinteisissä rikoksissa.

Tekoälyn kehitys on tuonut mukanaan uusia rikollisuuden muotoja. Deepfake-tekniologian avulla tuotettuja manipuloituja ääni- ja kuvamateriaaleja on yhä vaikeampi erottaa aidoista. Tällaista materiaalia voidaan käyttää muun muassa verkkohuijauksiin, kiristykseen ja disinformaation levittämiseen. Rikolliset ovat myös luoneet ihmisistä aidon näköisiä seksuaalissävyytteisiä kuvia tai videoita, joita käytetään uhreihin kohdistuvaan kiristämiseen tai nöyryyttämiseen. Rikollisten lisäksi myös valtiolliset toimijat voivat hyödyntää teknologiaa propagandan ja disinformaation levittämisessä.

Tietomurrot muodostavat vakavan uhkan sekä yksilöille että koko yhteiskunnalle. Suomessakin on ollut tapauksia, joissa hakkerit ovat päässeet käsiksi arkaluonteisiin tietoihin, kuten terveystietoihin. Organisaatioiden tietoturva ja henkilöstön osaaminen ovat keskeisiä tekijöitä tietomurtojen ehkäisyssä, sillä rikolliset etsivät aktiivisesti järjestelmien haavoittuvuuksia. Yksittäisen työntekijän laitteen kautta avautuva haavoittuvuus voi pahimmillaan mahdollistaa pääsyn koko organisaation tietojärjestelmään. Tietoverkkoihin kohdistuva rikollinen toiminta kytkeytyy yhä useammin myös laajempaan hybridityyppiseen vaikuttamiseen, jossa kyberhyökkäyksiä, informaatiovaikuttamista ja teknologisia häiriöitä käytetään yhteiskunnan toimintakyvyn heikentämiseen.

Digitaalinen toimintaympäristö on nykyisin keskeinen osa yhteiskunnan toimintaa, minkä vuoksi vakavat kyberhäiriöt voivat samanaikaisesti vaikuttaa ainakin talouteen, viranomaistoimintaan, palveluihin ja kansalaisten turvallisuuteen. Teknologian kasvanut merkitys koko yhteiskunnalle on samalla lisännyt riippuvuutta erilaisista

teknologiaratkaisuista. Monet keskeiset digitaaliset järjestelmät, ohjelmistot ja pilvipalvelut ovat globaalien teknologiayritysten tuottamia, ja niiden käyttö on laajaa myös julkisella sektorilla. Samalla suuri osa laitteista ja niiden komponenteista valmistetaan Euroopan ulkopuolella. Tämä herättää kysymyksiä teknologisen omavaraisuuden tasosta sekä siitä, miten kriittisen tiedon suojaaminen voidaan varmistaa muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Useissa Euroopan maissa on käynnissä hankkeita, joiden tavoitteena on vahvistaa eurooppalaista teknologista osaamista ja kehittää vaihtoehtoja keskeisille digitaalisille palveluille erityisesti julkisella sektorilla.

Keskusta katsoo, että tietoverkkorikollisuuden torjunta edellyttää viranomaisen, finanssialan, teknologiayritysten ja digitaalisten palvelualustojen tiivistä yhteistyötä. Lainsäädäntöä on kehitettävä siten, että pankeilla ja muilla keskeisillä toimijoilla on paremmat mahdollisuudet havaita ja estää digihuijauksia sekä vaihtaa tietoa rikollisesta toiminnasta. Samalla on vahvistettava kyberturvallisuutta, parannettava organisaatioiden tietoturvaosaamista sekä huolehdittava siitä, että digitaalisen yhteiskunnan keskeiset järjestelmät ovat turvallisia ja luotettavia.

Ei tilaa järjestäytyneelle ja vakavalle rikollisuudelle Suomessa

Järjestäytynyt rikollisuus jatkaa kasvuaan, kovenemistaan ja kansainvälistymistään. Sen taloudelliset rikoshyödyt ovat suuret, ja toimintaa ohjataan enenevässä määrin ulkomailta, jonne myös rikoshyödyt suurelta osin kulkeutuvat.

Järjestäytynyt rikollisuus toimii yhä useammin yhteiskunnan laillisten rakenteiden sisällä ja niiden suojassa. Rikollista toimintaa peitetään yritystoiminnan taakse, rikoshyötyä pestään yritysraakenteiden

kautta, ja toimintaa pyritään ujuttamaan esimerkiksi logistiikkaan, satamiin ja kuljetusketjuihin. Rikollinen toiminta hyödyntää myös laillisia asiantuntijapalveluja toiminnan kätkemiseksi ja monimutkaistamiseksi. Euroopassa rikollisryhmät pyrkivät lisäksi soluttautumaan maahantuolopisteisiin ja kriittiseen infrastruktuuriin, eikä Suomi ole tältä kehitykseltä suojassa.

Huumausainekauppa on keskeinen järjestäytyneen rikollisuuden tulonlähde. Se muodostaa monille rikollisverkostoille tärkeän rahoituskanavan, jolla ylläpidetään ja laajennetaan myös muuta rikollista toimintaa. Huumeiden käytön lisääntyminen sekä ainevalikoiman laajeneminen ja muuttuminen näkyvät erityisesti alle 25-vuotiaiden huumekuolemien kasvuna. Eriyisen vakava uhka tällä hetkellä on synteettinen alfa-PVP (”peukku”), jonka käyttö aiheuttaa harhaisuutta, hallitsematonta käyttäytymistä ja väkivaltaa. Aineen vaikutukset näkyvät suoraan katuturvallisuudessa sekä poliisin, ensihoidon ja sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä.

Huumausaineongelma ei kuitenkaan rajoitu yksinomaan vain suurempiin kaupunkiseutuihin, vaan se koskettaa myös pienempiä paikkakuntia. Huumausaineiden käyttöä on pyritty ainakin osin normalisoimaan ja tekemään hyväksyttäväksi puhumalla ”huumeiden viihdekäytöstä”. Huumausaineiden käyttäminen ei kuitenkaan ole miltään osin harmiton ilmiö senkään vuoksi, että sillä rahoitetaan järjestäytyneitä rikollisuutta ja sen väkivaltaista toimintaa. Huumeiden välittäjien ja käyttäjien rikosvastuun toteutuminen on keskeinen keino päästä käsiksi myyntiketjun taustalla toimiviin rikollisverkostoihin ja niiden johtohenkilöihin.

Järjestäytyneeseen rikollisuuteen kytkeytyvä väkivalta on yleistymässä ja muuttumassa entistä raakemmaksi. Ampuma-aseiden käyttö ja väkivalta-alttiiden toimijoiden määrän kasvu lisäävät vakavien väkivallantekojen riskiä. Samalla

rikollisryhmien kynnys kohdistaa painostusta, häirintää ja väkivallan uhkaa viranomaisiin ja yrityksiin on madaltunut. Järjestäytyneitä rikollisuutta voidaan käyttää myös osana valtiollista hybridi-vaikuttamista.

Järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden kansainvälinen luonne edellyttää valtioiden rajat ylittävää viranomaisyhteistyötä. Huumausainerikollisuuden ohella esimerkiksi salakuljetus, ihmiskauppa, laittoman maahantulon järjestäminen ja tietoverkkorikollisuus tuottavat merkittäviä taloudellisia hyötyjä rikollisille ja asettavat viranomaistoiminnalle kasvavia vaatimuksia.

Rikostiedustelua ja vakavien rikosten ennalta estämistä koskevia toimivaltuuksia on arvioitava jatkuvasti ja tarvittaessa kehitettävä siten, että viranomaisilla on mahdollisuus puuttua vakaviin rikosuhkiin ajoissa perustuslain mahdollistamissa rajoissa, tarkkarajaisen ja oikeasuhtaisen lainsäädännön nojalla.

Keskusta pitää tärkeänä, ettei järjestäytyneelle ja vakavalle rikollisuudelle anneta Suomessa tilaa.

Rajaturvallisuus, laajamittainen ja välineellistetty maahantulo sekä laittoman maahanmuuton torjunta

Rajaturvallisuus

Rajavartiolaitoksella on kokonaisvastuu Suomen ulko- ja sisärajojen rajaturvallisuudesta. Tehtävän merkitys korostuu nykyisessä aiempaa jännitteisemmässä ja vaikeasti ennakoitavassa turvallisuusympäristössä, jossa Suomen noin 1 340 kilometriä pitkä itäraja on samalla Euroopan unionin ja Naton ulkoraja. Euroopassa käytävä sota ja turvallisuusympäristön nopea muutos edellyttävät Rajavarti-

olaitokselta kykyä toimia tehokkaasti monenlaisissa ja nopeasti muuttuvissa tilanteissa.

Rajavartiolaitoksen on kyettävä operoimaan myös laaja-alaisen ja epäystävällisen vaikuttamisen alaisena. Tällainen vaikuttaminen tapahtuu pääosin normaalioloissa, ja siihen vastataan lähtökohdaisesti normaaliolojen toimivaltuuksin. Rajaturvallisuuden ylläpito edellyttää kykyä joustavaan ja tarvittaessa pitkäkestoiseen operointiin kaikilla valtakunnan rajoilla. Rajaturvallisuuden keskeisiin tehtäviin kuuluu myös laittoman maahantulon ja rajat ylittävän rikollisuuden torjunta.

Rajavartiolaitoksen tehtävänä on ylläpitää rajaturvallisuutta itä-, pohjois- ja länsirajalla, rajanylityspaikoilla sekä merialueilla vuorokauden ympäri. Vaikka sisärajoilla ei lähtökohdaisesti suoriteta rajatarkastuksia, rajaturvallisuutta ylläpidetään rajavartiolain toimivaltuuksin sekä muilla sisärajatarkastuksia korvaavilla valvontatoimenpiteillä. Euroopan unionin ulkorajavalvonnan haasteet huomioon ottaen saattaa olla tilannekohtaisesti perusteltua arvioida, missä määrin sisärajatarkastuksia korvaavia toimenpiteitä on tarpeen kehittää rajaturvallisuuden varmistamiseksi.

Rajaturvallisuuteen kohdistuviin uusiin uhkatekijöihin kuuluvat myös miehittämättömät ilma-alukset eli dronit. Niiden käyttö voi liittyä tiedusteluun, häirintään tai suoraan vahingolliseen toimintaan sekä kohdistua rajavalvontaan, viranomaisten operatiiviseen toimintaan ja kriittiseen infrastruktuuriin sekä yhteiskuntaan laajemminkin. Dronien yleistäminen korostaa viranomaisten yhteisen ja ajantasaisen tilannekuvan merkitystä sekä kykyä havaita, tunnistaa ja arvioida nopeasti poikkeavaa toimintaa. Rajat ylittävissä dronitilanteissa on välttämätöntä, että toimivaltaisten viranomaisten välinen tiedonkulku on välitöntä, tilannekuva yhteinen ja johtovastuut selkeät.

Droonit muodostavat uudentyyppisen ja vaikeasti ennakoitavan turvallisuusuhan, joka voi ilmetä eri viranomaisten tehtäväalueilla samanaikaisesti. Tämän vuoksi Rajavartiolaitoksella, poliisilla ja Puolustusvoimilla tulee olla riittävät ja keskenään yhteensopivat kyvyt droonien havaitsemiseen, tunnistamiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä niiden tehokkaaseen torjuntaan. Erityisesti droonien havaitsemis- ja torjuntakykyjen kehittämistä ja käyttöönottoa on tarpeen aikaistaa aiemmin suunnitellusta.

Nykyinen sääntely ja viranomaisten toimivaltuudet droonien torjunnassa edellyttävät kehittämistä, jotta viranomaisilla on tosiasialliset mahdollisuudet puuttua uhkiin kaikissa toimintaympäristöissä, myös maa- ja meriympäristössä. Samalla on tarpeen vahvistaa kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvan drooniuhan havaitsemista ja torjuntaa.

Rajavartiolaitos toimii maa- ja merirajoilla ensivasteena myös tilanteissa, joissa voi olla kyse sotilaallista voimankäyttöä edellyttävistä uhkista. Rajavartiolaitos on osa Suomen puolustusjärjestelmää, ja sen toiminta perustuu puolustusvoimien kanssa suunniteltuun työnjakoon. Poikkeusoloissa osa rajajoukoista on suunniteltu liitettäväksi puolustusvoimiin. Lisäksi Rajavartiolaitoksella on aluevalvontalain nojalla oikeus käyttää myös normaaliaikoina sotavarusteina tapahtuvaa asevoimaa Suomen alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi laissa säädetyissä tilanteissa.

Lisäksi on tärkeää varmistaa väestön mahdollisimman nopea ja kohdennettu varoittaminen drooneihin liittyvissä uhkatilanteissa. Käytettävien järjestelmien tulee mahdollistaa se, että uhkan vaikutusalueella oleva väestö saa viivytystä selkeän tiedon tilanteesta. Väestön varoittamiseen liittyviä menettelyjä

on tarpeen arvioida kokonaisuutena, mukaan lukien eri viranomaisten roolit ja toimivaltuudet ilmauuhkatilanteissa.

Laajamittainen maahantulo

Laajamittaisessa maahantulossa on kysymys siitä, että maahan saapuu lyhyessä ajassa hallitsemattomasti poikkeuksellisen suuri määrä ihmisiä siten, että viranomaisten – kuten Rajavartiolaitoksen, poliisin, Maahanmuuttoviraston, vastaanottopalveluiden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon – toimintakyky ylittyy tai kuormittuu merkittävästi. Tällaisessa tilanteessa maahantulijoiden henkilöllisyyden, taustan ja mahdollisten turvallisuusriskien selvittäminen on erityisen haastavaa.

Laajamittaisen maahantulon yhteydessä on myös olemassa riski, että maahan pyritään soluttamaan henkilöitä, jotka voivat muodostaa vakavan uhkan yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle. Näihin voi kuulua esimerkiksi vakavaan rikollisuuteen liittyviä henkilöitä, jopa taistelijoita tai muita järjestäytyneesti toimivia ryhmiä.

Välineellistetty maahantulo

Välineellistetyllä maahantulolla tarkoitetaan ulkoisen toimijan tarkoituksellista ja epäystävällistä toimintaa, jossa ihmisiä ohjaamalla, yllyttämällä tai auttamalla käytetään maahantuloa tietoisesti välineenä toisen valtion painostamiseen tai horjuttamiseen. Tällainen toiminta kohdistuu erityisesti rajaturvallisuuteen, viranomaisten toimintakykyyn ja yhteiskunnan vakauteen.

Välineellistetyn maahantulon uhkan vuoksi maamme itärajan kaikki maaran rajanylityspaikat on suljettu vuoden 2023 loppupuolelta lähtien erityislainsäädännön nojalla. Ratkaisulla pyritään estämään tilanne, jossa maahantuloa käytetään Suomen painostamiseen tai

maamme turvallisuuden horjuttamiseen.

Muussa tapauksessa on vaarana, että Suomeen ohjataan lyhyessä ajassa suuri määrä henkilöitä, mikä voi muodostaa vakavan vaaran yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle. Kun lisäksi otetaan huomioon itärajaan kohdistuvat matkustusrajoitukset ja turvallisuustilanteen jatkuva epävarmuus, rajanylitysliikenteen palauttamiselle on lähitulevaisuudessa vain rajalliset edellytykset ilman olennaista muutosta turvallisuusympäristössä.

Rajaturvallisuus osana Suomen kokonaisturvallisuutta

Rajaturvallisuus on keskeinen osa Suomen sisäistä turvallisuutta ja kokonaisturvallisuutta. Muuttunut ja vaikeasti ennakoitava turvallisuusympäristö edellyttää, että Rajavartiolaitoksella on kaikissa oloissa tosiasiallinen kyky vastata rajaturvallisuudesta, mukaan lukien laajamittainen ja välineellistetty maahantulo sekä uudentyypiset, epäystävälliseen vaikuttamiseen liittyvät uhat.

Keskusta korostaa, että rajaturvallisuuden uskottava ylläpito edellyttää ajantasaista lainsäädäntöä, riittäviä ja selkeitä toimivaltuuksia sekä pitkäjänteisiä investointeja henkilöstöön, osaamiseen, kalustoon ja infrastruktuuriin. Rajaturvallisuuden kehittämisessä on perusteltua painottaa sellaisia meri- ja rajavalvontakyvykkyyksiä, jotka mahdollistavat pitkäkestoisen operoinnin vaativissa olosuhteissa myös epäystävällisen vaikuttamisen alaisena. Tällaiset suorituskyvyt tukevat rajaturvallisuustehtäviä, kriittisen infrastruktuurin suojaamista sekä alueellisen koskemattomuuden turvaamista.

Samalla on huolehdittava viranomaisten tiiviistä yhteistyöstä, yhteisestä tilannekuvasta sekä tarkoituksenmukaisista yhteishankinnoista, jotta rajaturvallisuuden kehittämisessä kyetään varautumaan myös uusiin uhkiiin.

Luottamusyhteiskunnan suojaaminen informaatiovaikuttamiselta

Suomeen kohdistuu osana eurooppalais-ta turvallisuusympäristöä pitkäjänteistä ja aiempaa monimuotoisempaa epäystävällistä ulkopuolista informaatiovaikuttamista, jonka tarkoituksena on muokata ihmisten mielipiteitä, asenteita ja käyttäytymistä yhteiskunnan kannalta epäedulliseen suuntaan sekä siten horjuttaa yhteiskunnan vakautta. Vaikuttamisen tavoitteena on heikentää yhteiskunnan toimintakykyä ja päätöksentekoa sekä lisätä epäluottamusta, pelkoa ja turvattuuden tunnetta.

Informaatiovaikuttamista toteutetaan monin keinoin sekä suoraan että välillisesti hyödyntämällä usein myös yksittäisiä ihmisiä, jotka toimivat joko tietoisesti tai tiedostamattaan vaikuttamisen välineinä. Tyypillisiä keinoja ovat värien tai harhaanjohtavien tietojen levittäminen, oikean tiedon tarkoitushakuinen väärinkäyttö, painostaminen ja maalittaminen sosiaalisessa mediassa sekä uuden teknologian hyödyntäminen esimerkiksi syväväärennösten tekemisessä. Vaikuttaja voi olla joko valtiollinen tai ei-valtiollinen toimija. Lisäksi on aiheellista tiedostaa, että informaatiovaikuttamisen keinoja saattavat käyttää myös kotimaiset henkilöt, ryhmät ja vaikuttajaverkostot.

Teknologinen kehitys ja erityisesti tekoälyn nopea kehittyminen on lisännyt informaatiovaikuttamisen tehokkuutta ja kohdennettavuutta. Osa väestöstä seuraa uutisia lähtökohtaisesti sosiaalisen median kautta, jolloin viralliset viestintäkanavat ja journalistinen uutismedia voivat jäädä vähäisemmälle huomiolle. Nopeassa ja kilpaillussa tiedonvälitysympäristössä tapahtumien taustat, asiayhteydet ja kokonaiskuva eivät tällöin välttämättä välity riittävän selkeästi, mikä voi osaltaan helpottaa harhaanjohtavaa vaikuttamista ja tosiasioiden tarkoitushakuista

tulkintaa. Kehittyneen teknologian myötä väärennöksiä on aiempaa vaikeampi erottaa aidosta.

Informaatiovaikuttaminen on usein tehokkainta pitkäkestoisena ja toistamalla samoja kertomuksia ja maailmankuvia, jotka vaikuttavat vähitellen ja osin tiedostamatta ihmisten ajatteluun. Kun eri väestöryhmien käsitykset todellisuudesta erkanevat toisistaan, syntyy ristiriitoja ja vastakkainasettelua, joita ulkopuolinen vaikuttaja voi pyrkiä kärjistämään entisestään.

Suomalaisen yhteiskunnan keskeinen vahvuus on luottamus demokratiaan, yhteiskunnan instituutioihin ja toisiin ihmisiin. Tämä luottamus tukee yhteiskunnan vakautta ja kriisinkestävyyttä sekä suojaa yhteiskuntaa ulkopuoliselta vaikuttamiselta. Tutkimusten mukaan luottamus eri instituutioihin kuitenkin vaihtelee, ja siinä on havaittavissa sekä alueellisia että väestöryhmien välisiä eroja. Yhteiskunnallisen polarisaation lisääntyminen ja epäystävällinen informaatiovaikuttaminen voivat myös vahvistaa toisiaan ja siten heikentää luottamusyhteiskunnan perustaa. Siksi ilmiöön on syytä suhtautua vakavasti.

Keskusta tähdentää, että informaatiovaikuttamisen torjunta edellyttää laajaa yhteistyötä yhteiskunnan eri toimijoiden kesken. Keskeistä on avoin, aktiivinen ja johdonmukainen viranomaisviestintä, joka vahvistaa luottamusta, osallisuutta ja yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta sekä vahvistaa kansalaisten kriittistä medialukutaitoa. Samalla on vahvistettava viranomaisten kykyä havaita, analysoida ja arvioida informaatiovaikuttamista sekä vastata siihen oikea-aikaisesti.

Terrorismin ja väkivaltaisten ääri liikkeiden uhan torjunta

Yhteiskunnallinen vastakkainasettelu ja polarisaatio ovat viranomaisarvioiden mukaan lisänneet terroristisen teon uhkaa myös Suomessa. Maassamme vastakkainasettelu on kuitenkin toistaiseksi ollut kansainvälisesti vertaillen maltillista eikä ole muodostunut laajemmin yhteiskunnalliseksi ongelmaksi. Viisiportaisella asteikolla terrorismin uhka on luokiteltu Suomessa tasolle kolme eli tasolle kohonnut. Maassamme on tunnistettu henkilöitä, joilla on arvioitu olevan sekä motivaatiota että kykyä toteuttaa väkivaltainen teko. Todennäköisimmän uhan muodostavat yksittäiset henkilöt tai pienryhmät, jotka toimivat äärioikeistolaisen tai radikaali-islamistisen ideologian pohjalta. Konkreettisia merkittäviä vaikutuksia yhteiskunnan turvallisuustilanteeseen ei kuitenkaan toistaiseksi ole havaittu.

Suomessa radikaali-islamismi ilmenee lähinnä terrorismin tukitoimintana, kuten varojen välittämisenä, ideologian levittämisenä verkossa ja sosiaalisen median alustoilla sekä väkivaltaiseen ääriajatteluun ohjaavana toimintana. Erityistä huomiota on kiinnitettävä verkossa tapahtuvaan radikalisoitumiseen, jossa sosiaalisen median alustat, suljetut viestintäkanavat ja kansainväliset verkostot voivat toimia väkivaltaisen ideologian levittämisen välineinä. Kansainväliset kriisit ja konfliktit, erityisesti Lähi-idässä, heijastuvat myös Euroopan turvallisuustilanteeseen. Näitä tapahtumia hyödynnetään propagandassa yksittäisten henkilöiden radikalisoimiseksi ja aktivoimiseksi väkivaltaiseen toimintaan.

Äärioikeistolaiseen terrorismiin ja ideologiaan kytkeytyvän väkivallan uhka kohdistuu puolestaan erityisesti etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin sekä ideologisiksi vastustajiksi koettuihin toimijoihin. Tällaisessa ääriajattelussa korostuvat rasismien, antisemitismien ja muukalaisvihamielisyyden kaltaiset teemat. Väki-

taista radikalisoitumista saattaa ilmetä myös muissa ideologisissa ympäristöissä. Siksi viranomaisten on aiheellista seurata väkivaltaisen ekstremismin kehitystä kokonaisuutena osana eurooppalaista turvallisuusympäristöä.

Ääriliikkeiden kokoontumisissa on tois-
tuvasti esiintynyt väkivaltaisia tilanteita. Keskusta katsoo, että lähtökohtaisesti mielenosoituksissa ja muissa julkisissa tilaisuuksissa tulee olla naamioitumiskielto.

Keskusta katsoo, että terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin torjunnan keskeiset tavoitteet ovat estää ennalta terroristisia ja väkivaltaisia tekoja sekä suojata ihmisten henkeä ja terveyttä. Torjunnan tulee perustua uhkien varhaiseen tunnistamiseen, väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisyyn, toimivaltaisten viranomaisten kansalliseen ja kansainväliseen sekä yhteiskunnan eri toimijoiden yhteistyöhön. Toiminnan tulee puolestaan pohjautua tehokkaaseen tiedusteluun, yhteiseen tilannekuvaan, viranomaisten riittäviin toimivaltuuksiin ja ennalta estävään puuttumiseen jo ennen rikosoikeudellisen kynnyksen ylittymistä.

Suomeen kohdistuva vakoilu- toiminta

Vieraiden valtioiden vakoilutoiminnan tavoitteena on hankkia tietoa Suomen politiikan eri osa-alueista, pyrkiä vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon ja yhteiskunnalliseen keskusteluun. Suomeen kohdistuva tiedustelullinen kiinnostus liittyy myös Suomen asemaan Euroopan unionin jäsenmaana ja Naton liittolaisena. Vakoilu kohdistuu lisäksi suomalaiseen tutkimukseen, tuotekehitykseen ja teknologiseen osaamiseen.

Vieraiden valtioiden tiedustelupalvelut hyödyntävät toiminnassaan laajaa keinovalikoimaa avoimien lähteiden seurannasta kohdennettuun salaisen tiedon

hankintaan ja tietoverkkoihin murtautumiseen. Osa vieraiden valtioiden tiedustelutoiminnasta on muuttunut aiempaa vaikeammin havaittavaksi ja tunnistettavaksi. Tiedonhankinnan painopiste on siirtynyt yhä enemmän kyberympäristöön, vaikka samanaikaisesti harjoitetaan edelleen myös henkilötiedustelua. Kokonaisuutena tarkastellen tiedustelutoiminnan laajuus ja ammattimaisuus ovat kasvaneet.

Tiedustelutoiminnassa värvätään usein myös avustajia ja sijaistoimijoita, joiden avulla pyritään vaikuttamaan suoraan tai välillisesti päätöksentekoon ja yleiseen mielipiteeseen. Kansainvälisesti on havaittu lisäksi sijaistoimijoiden käyttöä sabotaasitoiminnassa, mikä on aiheuttanut vaaratilanteita esimerkiksi liikenteelle ja kriittiselle infrastruktuurille. Osa valtioista kohdistaa tiedusteluaan ja painostustaan myös Suomessa asuviin oman maansa entisiin tai nykyisiin kansalaisiin.

Viranomaisten valmiuksia torjua vakoilua on siviilitiedustelulainsäädännön säätämisen myötä voitu kehittää siten, että Suomessa kyetään aiempaa paremmin tunnistamaan myös toimintaa, joka ei alkuvaiheessa näyttäydä selvästi valtiollisena vakoiluna tai vaikuttamisena. Siviilitiedustelulla onkin merkittävä rooli Suomeen kohdistuvien kansallisen turvallisuuden uhkien torjunnassa, erityisesti vakoilun, epäystävällisen vaikuttamisen ja toimintaympäristön muutosten ennakoinnissa. Lisäksi viranomaisten yhteisen tilannekuvan muodostaminen ja viranomaisten välinen yhteistyö tukevat tehokasta reagointia. Tiedustelukykyjen jatkuva kehittäminen sekä tiivis kansallinen ja kansainvälinen tiedonvaihto ovat välttämättömiä vakoilun ja vihamielisen vaikuttamisen torjunnassa.

Keskusta korostaa, että Suomen oma kyky tuottaa tiedustelutietoa ulko- ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon tueksi sekä torjua vakoilua ja epäystävällistä vaikuttamista on tärkeämpää kuin ker-

taakaan kylmän sodan päättymisen jälkeen. Suomeen kohdistuva vakoilutoiminta ja valtiollinen vaikuttaminen muodostavat merkittävän uhkan maamme kansalliselle turvallisuudelle. Tätä taustaa vasten on perusteltua arvioida myös siviilitiedustelulainsäädännön kehittämistarpeita.

Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen

Kriittisen infrastruktuurin tahallinen vaurioittaminen on yksi keskeisistä hybridivaikeuttamisen keinoista. Siihen kohdistuvat häiriöt voivat vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja, huoltovarmuutta, viranomaisten toimintakykyä sekä kansalaisten turvallisuutta ja avunsaantia. Vaikutukset korostuvat erityisesti harvaan asutuilla alueilla ja saaristossa, missä vaihtoehtoiset yhteydet ja palvelut ovat rajallisia.

Suomalaisen yhteiskunnan toimivuus on vahvasti sidoksissa meri-, energia-, tieto- ja kuljetusyhteyksiin sekä kansainvälisiin verkostoihin, mukaan lukien merenalaiset energia- ja tietoliikennekaapelit. Merellinen ja merenalainen infrastruktuuri on luonteeltaan maalla sijaitsevaa infrastruktuuria haavoittuvampaa ja vaikeammin valvottavaa, erityisesti aluevesien ulkopuolella. Itämeren alueen merkitys maamme taloudelle, huoltovarmuudelle ja kriisinkestävyydelle on tästä syystä korostunut. Samalla myös avaruustoiminnan ja satelliittipohjaisten palveluiden merkitys kasvaa jatkuvasti. Niitä hyödynnetään tilannekuvan muodostamisessa, viestinnässä sekä aika-, paikka- ja navigaatiopalveluissa.

Valtaosa Suomen kriittisestä infrastruktuurista on yksityisten toimijoiden omistuksessa tai hallinnassa. Koska kriittiseen infrastruktuuriin liittyvät rakennushankkeet sekä pitkät ja monimutkaiset alihankintaketjut voivat luoda uusia haavoittuvuuksia, ne on tunnistettava ja ehkäistävä ennakkolta.

Suomen rakennuskanta ja asuminen ovat voimakkaasti riippuvaisia sähkön jatkuvasta saatavuudesta, minkä vuoksi pitkittyneet sähkökatkot talviaikaan pakkasella voivat nopeasti vaarantaa asumisen jatkuvuuden, aiheuttaa, etenkin tulisijojen puuttuessa, laajoja rakennus- ja vesivahinkoja sekä synnyttää mittavia taloudellisia vahinkoja. Riskit koskevat myös kaukolämpöön ja muihin keskitettyihin järjestelmiin tukeutuvia kiinteistöjä, joiden toiminta on sähköriippuvaista. Rakennuskannan ja asumisen turvaaminen pitkäkestoisissa häiriöissä onkin tunnistettava osaksi kriittisen infrastruktuurin suojaamista. Varautumista on vahvistettava erityisesti varavoiman, järjestelmien häiriön-sietokyvyn ja palautumiskyvyn osalta.

Kunnalliset vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita kohteita kyberiskuille. Erityistä huomiota on laitettava pohjavesialueilla sijaitsevien vedenottamoiden ja vesijohtoverkoston suojaamiseen ja valvontaan.

Euroopan unionin kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan sääntelyn kansallinen toimeenpano on hyödynnettävä täysimääräisesti kriittisen infrastruktuurin suojan vahvistamiseksi, käytäntöjen yhdenmukaistamiseksi sekä viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyön tiivistämiseksi. Samalla on varmistettava, että myös muu kriittistä infrastruktuuria koskeva sääntely vastaa muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksia.

Keskusta toteaa, että kriittisen infrastruktuurin suojaaminen edellyttää ennakoivaa varautumista, viranomaisten ja elinkeinoelämän tiivistä yhteistyötä sekä sääntelyn ja toimintamallien jatkuvaa kehittämistä muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Tavoitteena on turvata yhteiskunnan toimintakyky, huoltovarmuus ja välttämättömien palvelujen jatkuvuus myös häiriö- ja poikkeustilanteissa sekä vahvistaa kykyä ehkäistä, kestää ja toipua kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvista uhkista.

Pelastustoimi ja ensihoito sekä hätäkeskustoiminta

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisvastuu on siirtynyt hyvinvointialueille, mikä on muuttanut merkittävästi pelastustoimen rahoitus- ja ohjausjärjestelmää yleiskatteisen rahoitusmallin myötä.

Hyvinvointialueiden taloudellinen eriytyminen heijastuu pelastustoimen ja ensihoidon rahoitukseen ja palveluiden saavutettavuuteen eri puolilla maata. Heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevilla alueilla paineet kohdistuvat myös pelastustoimen resursseihin. Rahoitusperusteissa ei ole myöskään huomioitu mökkiläisiä eikä turisteja, jotka sesonkiaikoina lisäävät tiettyjen alueiden hälytystehtävien määrää ja kuormittavat sote-palveluiden ja pelastustoimen resursseja. Tämä kehitys vaarantaa palvelutason ja kansalaisten yhdenvertaisen turvallisuuden, minkä vuoksi pelastus- ja ensihoitopalveluiden saavutettavuudesta on huolehdittava koko valtakunnan alueella niin normaalioloissa kuin häiriö- ja poikkeustilanteissa. Samalla on varmistettava lääkihelikopteritoiminnan valtakunnallinen kattavuus.

Pelastajapula on tunnistettu merkittäväksi rakenteelliseksi haasteeksi pelastustoimessa. Ammattipelastajien koulutusmääriä on lisätty Pelastusopistossa ja Helsingin pelastuskoulussa. Tavoitteena on kouluttaa noin 2 300 uutta pelastajaa vuoteen 2032 mennessä. Koulutusmäärien kasvattamisen ohella keskeistä on varmistaa, että hyvinvointialueilla on tosiasialliset edellytykset rekrytoida valmis- ja koulutettavat pelastajat. Kireä taloustilanne on jo johtanut rekrytointien lykkäämiseen ja tehtävien täyttämättä jättämiseen, mikä heikentää pelastustoimen toimintakykyä.

Sopimuspalokunnat ovat olennainen osa suomalaista pelastustointia, erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Ne toimivat

keskeisenä osana pelastustoimen palvelutuotantoa ja ensivastetta. Sopimuspalokuntalaiset osallistuvat vuosittain noin puoleen pelastustoimen hälytystehtävistä, ja sopimuspalokunnat ovat pelastustoimen kustannustehokkain osa. Sopimuspalokuntien merkitys korostuu maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla. Arvioiden mukaan niiden toiminta tuottaa yhteiskunnalle yli miljardin euron vuosittaisen hyödyn. Suomalainen pelastustoimen järjestelmä ei toimi ilman sopimuspalokuntien vahvaa panosta.

Sisäministeriön kaavailemat pakolliset kuntotestit ja tehtävien vaatimuskriteerit ovat herättäneet huolta sopimuspalokuntien toimintaedellytyksistä. Kuntotestit voivat olla perusteltuja hyvää fyysistä kuntoa edellyttäviin tehtäviin, mutta sopimuspalokuntien tehtäväkenttä on moninainen, eikä kaikille tehtäville ole perusteltua asettaa samanlaisia fyysisen kunnan vaatimuksia. Mahdolliset uudet vaatimukset eivät saa vaarantaa sopimuspalokuntien toimintakykyä.

Keskusta tunnistaa sopimuspalokuntien roolin kriittisenä osana pelastustoimea. Uusien jäsenten hankinta, koulutuksen kehittäminen sekä sopimus- ja vapaaehtoistoiminnan edellytysten vahvistaminen ovat välttämättömiä pelastustoimen toimintakyvyn turvaamiseksi. Sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä tulee parantaa myös selkiyttämällä sopimuspalokuntalaisten oikeudellista asemaa. Sopimuspalokuntien potentiaali tulee tunnistaa paremmin osana yhteisöllisen varautumisen ja turvallisuuden kehittämässä.

Pelastustoimen toimintaympäristöön liittyy myös erityisiä riskikokonaisuuksia. Suomenlahdella vakavan ja monialaisen merionnettomuuden riski on kasvanut. Riskiä lisäävät huonokuntoisten ja puutteellisesti vakuutettujen alusten liikenteen lisääntyminen sekä alusten tunnistusjärjestelmien tarkoituksellisen käytöstä poistaminen. Merellisen öljyntorjunnan

operatiivinen johtovastuu kuuluu Raja-vartiolaitokselle, mutta torjuntavalmius ja torjuntatoimenpiteet rannikon ja sisäsaa-riston alueilla ovat pelastustoimen kautta hyvinvointialueiden vastuulla. Tehokas torjunta edellyttää tiivistä yhteistyötä pelastustoimen, ympäristöviranomaisten ja muiden toimijoiden kesken. Hyvinvointialueiden kireä taloustilanne herättää kuitenkin perusteltua huolta torjuntaky-vyn riittävydestä.

Pelastustoimen palveluverkko muodostuu henkilöstöstä, kalustosta ja pelastusasemaverkosta. Investoinnit kohdistuvat pääosin rakennus- ja kalustohankintoihin, kuten pelastusajoneuvoihin, erikoisvarusteisiin ja öljyntorjuntakalustoon. Jo ennen järjestämistä vastuun siirtymistä hyvinvointialueille investointitaso on ollut pitkään riittämätön, mikä on johtanut investointi- ja korjausvelkaan. Vaikka investointitaso on kokonaisuutena tarkastellen noussut, alueelliset erot ovat suuria.

Palveluverkon toimintavarmuuden ja yhdenvertaisen palvelutason turvaaminen edellyttää pitkäjänteistä investointisuunnittelua ja riittävää rahoitusta kaikilla hyvinvointialueilla. Hajautettu pelastustoimi on paras tae sille, että riittävät pelastuspalvelut toimivat koko maassa. Keskusta ei kannata pelastustoimen valtakunnallistamista.

Tässä yhteydessä on vielä syytä korostaa, että palosuojelurahasto on pelastustoimen kohdennettu rahoitusväline, jolla turvataan erityisesti sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä, kuten kalustohankintoja, koulutusta sekä muuta operatiivista valmiutta. Rahaston varat tulee säilyttää pelastustoimen käytössä eikä palosuojelurahastoa saa purkaa.

Hätäkeskuslaitos muodostuu kuudesta hätäkeskuksesta, jotka vastaanottavat ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turval-

lisuuteen liittyviä hätäilmoituksia ja välittävät ne edelleen auttaville viranomaisille. Hätäkeskustoiminnan keskeinen haaste liittyy hätäkeskuspäivystäjien riittävyteen. Päivystäjätutkinnon suorittaneiden määrä ei tällä hetkellä kata vuosittaista henkilöstöpoistumaa, minkä seurauksena työssä olevien päivystäjien työkuormitus on kasvanut ja toiminnan häiriöttömyys on koetuksella. Toiminnan luotettavuuden ja vastekyvyn turvaaminen edellyttävät, että henkilöstömäärä nostetaan lähivuosina noin 630 henkilötyövuoteen.

Siviiliväestön suojaaminen

Väestönsuojelu on keskeinen osa siviiliväestön suojaamista vakavissa onnettomuuksissa, laajoissa häiriötilanteissa sekä kriisi- ja konfliktitilanteissa. Sen tavoitteena on turvata väestön henki ja terveys sekä tukea yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuutta. Väestönsuojeluun kuuluvat muun muassa väestön varoittaminen, evakuoinnit, suojautuminen väestönsuojoihin tai muihin turvallisiin tiloihin sekä pelastus-, sammutus- ja lääkintähuollon järjestäminen.

Suomessa väestönsuojeluun on kansainvälisesti vertaillen varauduttu varsin hyvin. Lainsäädäntöön sisältyvä väestönsuojien rakentamiselvöite on luonut kattavan järjestelmän. Maassamme on noin 50 000 väestönsuojaa, joissa on paikkoja noin 4,8 miljoonalle ihmiselle. Väestönsuojien alueellinen jakautuminen on kuitenkin epätasaista, eikä suojaa ole kaikille. Puutteita esiintyy erityisesti pientaloalueilla niin pienemmissä kunnissa kuin osassa suurempia kaupunkejakin.

Vaikka väestönsuojajärjestelmän perusrakenne on pääosin kunnossa, siihen liittyy merkittävää korjausvelkaa sekä osaa- mis- ja valmiuspuutteita. Väestönsuojien kunnossapito, käyttöönottoon liittyvä osaaminen ja käytännön harjoittelu eivät ole kaikkialla riittävällä tasolla. Lisäksi varautumisen tasossa on havaittavissa huo-

mattavia alueellisia eroja, mikä heikentää väestön yhdenvertaista suojaa erilaisissa turvallisuustilanteissa.

Väestönsuojelun toimivuus ei perustu yksinomaan rakenteellisiin ratkaisuihin, vaan edellyttää myös riittävää varustetusta, käytännön osaamista ja toimivia johdantamis- ja toimintamalleja. Väestönsuojien käyttökelpoisuus edellyttää muun muassa toimivaa ilmanvaihtoa ja suodatusta, varavoimaa tai käsikäyttöisiä ratkaisuja, tarvittavia suojarusteita sekä perusvalmiuksia pitkäänkin kestäväan oleskeluun. Lisäksi on varmistettava, että väestönsuojien käyttöönottoon, käyttöön ja järjestyksen ylläpitoon liittyvät vastuut ovat selkeitä ja että osaaminen on harjoiteltua. Väestön varoittamisen ja ohjeistamisen tulee olla ymmärrettävää ja tavoittaa koko väestö, jotta ihmiset osaavat toimia oikein myös ilman välitöntä viranomaisohjausta.

Väestönsuojelun kokonaisuutta on tarpeen tarkastella aiempaa systemaattisemmin osana yhteiskunnan varautumista. Tämä tarkoittaa vastuiden selkeyttämistä eri viranomaisten ja muiden toimijoiden välillä, osaamisen ja koulutuksen vahvistamista sekä suunnitelmien ajantasaisuuden varmistamista koko maassa. Erityisesti kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyötä väestönsuojelun kokonaisuudessa ja varautumisessa on tiivistettävä.

Väestönsuojien toiminnallisen valmiuden tulee olla sellaisella tasolla, että ne voidaan ottaa käyttöön säädösten edellyttämällä tavalla lyhyellä varoitusaajalla. Keskusta pitää tärkeänä, että kansalaiset tuntevat suojautumiseen liittyvät perusohjeet ja osaavat toimia häiriö- ja kriisitilanteissa. Sen vuoksi tarvitaan selkeää ja helposti saatavilla olevaa ohjeistusta sekä omatoimista varautumista koskevan tiedon jakamista koko väestölle.

Varautuminen ja huoltovarmuus osana sisäistä turvallisuutta

Maamme huoltovarmuuden tilaa arvioitaessa lähtökohtana tulee olla rehellinen arvio yhteiskunnan haavoittuvuuksista. Kaikkia huoltovarmuuteen vaikuttavia häiriöitä ei voida välttämättä estää, mutta niiden vaikutuksia voidaan ainakin rajoittaa ja yhteiskunnan palautumiskykyä vahvistaa ennakoivalla varautumisella.

Energiahuollon osalta Suomen järjestelmä on monipuolinen, mutta samalla vahvasti sähköriippuvainen. Laajat ja pitkäkestoiset sähkökatkot, erityisesti talviaikaan, voivat aiheuttaa vakavia seurauksia muun muassa asumiselle, vesihuollolle, terveydenhuollolle ja pelastustoimelle. Näihin riskeihin tulee vastata varavoi-maratkaisuilla, parantamalla alueellista varautumista sekä kehittämällä häiriötilanteiden hallintaan liittyvää suunnittelua ja viestintää.

Elintarvikehuollossa Suomen vahvuutena on kotimainen tuotanto, mutta järjestelmä on riippuvainen energiasta, logistiikasta ja toimivista kuljetusketjuista. Alkutuotannon, elintarviketeollisuuden ja jakelun toimintakyvyn turvaaminen häiriötilanteissa edellyttää varmuusvarastoitua, ennakoitua sekä toimivaa yhteistyötä viranomaisten ja elinkeinoelämän välillä. Kysymys ei ole vain ruoan riittävyydestä, vaan myös sen saatavuudesta koko maassa. Huoltovarmuuden näkökulmasta tärkeää on myös kuljetus- ja logistiikkajärjestelmän toimivuus. Suomen pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen vuoksi toimivat kuljetusketjut ovat välttämättömiä tavaroiden ja palvelujen saatavuudelle koko maassa.

Terveydenhuollon huoltovarmuus on yksi kriittisimmistä kokonaisuuksista. Lääkkeiden, hoitotarvikkeiden ja suojarus-

teiden saatavuus, henkilöstön riittävyys sekä energia- ja tietoliikenneyhteyksien varmistaminen ovat keskeisiä toiminnan jatkuvuuden kannalta. Varmuusvarastoitointi ja kansainvälinen yhteistyö parantavat valmiuksia, mutta pitkäkestoisissa kriiseissä resurssien rajallisuus kuitenkin korostuu, mikä lisää ennakoinnin ja priorisoinnin merkitystä.

Digitaalinen huoltovarmuus on noussut keskeiseksi osaksi yhteiskunnan toimintakykyä. Maksuliikenne, tietoliikenneyhteydet, viranomaisjärjestelmät sekä suuri osa kriittisistä palveluista ovat riippuvaisia digitaalisista järjestelmistä ja kyberturvallisuudesta. Näiden järjestelmien omistus, ylläpito ja operointi on pääosin yksityisten yritysten vastuulla. Järjestelmien häiriönsietokykyä ja palautumista voidaan parantaa varajärjestelmillä, selkeällä vastuunjaolla, yhteisillä toimintamalleilla sekä viranomaisten ja elinkeinoelämän sujuvalla tiedonvaihdolla.

Keskusta toteaa, että yhteiskunnan huoltovarmuus rakentuu viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisten yhteistoinnille. Yrityksillä on keskeinen vastuu kriittisten tuotanto-, palvelu- ja jakeluketjujen toimivuudesta ja niihin liittyvästä varautumisesta. Kansalaisten omatoiminen varautuminen täydentää tätä kokonaisuutta ja tukee yhteiskunnan toimintakykyä häiriötilanteissa.

Huoltovarmuuden vahvistaminen vaatii pitkäjänteisiä investointeja, toimivaa viranomaisyhteistyötä, elinkeinoelämän sitoutumista sekä sääntelyn ajantasaisuutta. Yhteiskunnan kriisinkestävyttä tulee määrätietoisesti vahvistaa, jotta Suomella on tosiasialliset edellytykset kestää vakavia häiriöitä ja palauttaa toimintonsa mahdollisimman nopeasti myös vaativissa oloissa.

Sisäisen turvallisuuden viranomaisten resurssit ja rahoitus

Yleisiä näkökohtia

Sisäinen turvallisuus ei pitkään aikaan ole ollut poliittisen päätöksenteon keskiössä, mutta turvallisuusympäristön muutokset ovat viime vuosina nostaneet sen merkitystä. Sisäisen turvallisuuden keskeiset viranomaiset ovat joutuneet sopeuttamaan toimintaansa veloitteisiinsa nähden niukkoihin resursseihin koko 2010-luvun ajan ja vielä tälläkin vuosikymmenellä. Perustehtäviin kohdistuvat vaatimukset ovat samanaikaisesti lisääntyneet ja viranomaisille on annettu myös uusia tehtäviä sekä lainsäädännön muutosten että muuttuneen turvallisuusympäristön vuoksi, mutta rahoitus ei ole seurannut mukana samassa suhteessa. Useissa tapauksissa uusia lakisääteisiä tehtäviä on annettu ilman kohdennettua lisärahoitusta, eikä kustannustason nousua vastaavia indeksitarkistuksia ole toteutettu kuin osittain.

Turvallisuusympäristön merkittävä muutos on kuitenkin tehnyt selväksi sen, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintakyky on olennainen osa valtion kokonaisturvallisuutta. Nykyisessä tilanteessa sisäiseen turvallisuuteen on välttämätöntä panostaa aiempaa enemmän, vaikka julkinen talous on samanaikaisesti voimakkaan paineen alla.

Suomen Nato-jäsenyys tuo arvioon uuden ulottuvuuden. Jäsenyys ei rajoitu ainoastaan sotilaalliseen puolustukseen, vaan siihen liittyy veloitteita, jotka koskevat muun muassa isäntämaatukea, sotilaallista liikkuvuutta, varautumista sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä liittolaistoiminnan yhteydessä. Näihin veloitteisiin vastaaminen edellyttää myös sisäisen turvallisuuden viranomaisten suorituskyvyn vahvistamista.

Suomi on sitoutunut käyttämään puolustukseensa viisi prosenttia bruttokansantuotteesta. Tästä 3,5 prosenttiyksikköä kohdistuu sotilaallisiin puolustusmenoihin ja 1,5 prosenttiyksikköä puolustusta tukeviin menoihin. Tähän puolustusta tukevien menojen kokonaisuuteen voidaan perustellusti lukea myös sellaiset sisäisen turvallisuuden viranomaisten tehtävät, menot ja investoinnit, jotka tukevat välillisesti tai suoraan kansallista puolustusta, liittolaistoimintaa tai kriisitilanteiden hallintaa.

Poliisi

Poliisi on yleinen lainvalvontaviranomainen, jonka tehtäväkenttä on laajentunut jatkuvasti. Lainsäädännöllä poliisille on toistuvasti osoitettu varsinaisten perustehtävien lisäksi uusia valvonta- ja täytäntöönpanotehtäviä ilman, että niiden hoitamiseen olisi osoitettu vastaavaa rahoitusta. Myös poliisin ydintehtäviin kohdistuneet lainsäädäntöuudistukset, kuten esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön uudistaminen 2010-luvun alkupuolella, ovat lisänneet poliisin työmäärää merkittävästi ilman lisärahoitusta. Poliisin arvion mukaan esitutkinnan työmäärä on lisääntynyt noin kolmanneksella ilman, että valtion talousarviossa olisi budjetoitu syntyneitä lisäkustannuksia.

Kumuloitunut rahoituksen ja tehtävien epäsuhta on johtanut tilanteeseen, jossa poliisi on joutunut pidempiaikaisesti priorisoimaan toimintaansa, eikä kaikkia tehtäviä ole ollut mahdollista hoitaa odotetulla tavalla. Tämä on ajoittain näkynyt palvelutason heikkenemisenä ja osin myös julkisena kritiikkinä. Tilannetta ovat vaikeuttaneet myös valtion toimitilajärjestelmästä aiheutuneet kustannusten nousut ilman täysimääräistä kompensatiota, puutteelliset inflaatiotarkistukset sekä lainsäädännön edellyttämien tietojärjestelmien ja poliisin kaluston rahoitusongelmat.

Muuttuneessa turvallisuusympäristössä poliisi vastaa yhä useammin myös epäselvistä ja epäsymmetrisistä tilanteista, joiden taustalla voi olla myös valtiollinen toimija. Poliisi toimii näissä tilanteissa usein ensivasteena ja vastaa alkuvaiheen operatiivisesta toiminnasta, tiedonhankinnasta ja tutkinnasta sisäisen turvallisuuden toimivaltuuksin.

Poliisin tehtäviin liittyvät suorituskyyvyt tukevat laajalti myös puolustusta ja liittolaistoimintaa. Poliisin arvion mukaan noin 350 miljoonaa euroa poliisin toiminnasta voidaan lukea puolustusta tukeviin 1,5 prosentin NATO-menoihin. On tärkeää, että nämä poliisin tehtävät ja investoinnit tunnistetaan täysimääräisesti osaksi kansallista puolustusta tukevia menoja. Laskelma ei sisällä mahdollisen poliisin reservin käyttöönottoon liittyviä kustannuksia.

Keskusta asettaa tavoitteeksi, että poliisin operatiivinen henkilöstömäärä nostetaan vuoteen 2035 mennessä noin 8 800 henkilötyövuoteen, jotta poliisi kykenee hoitamaan perustehtävänsä, vahvistamaan heikomman palvelutason alueiden poliisipalveluja sekä vastaamaan lisäntyneisiin tehtäviin ja vaatimuksiin.

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitoksen tehtäviä ei myöskään voida karsia. Rajaturvallisuuteen maalla, merellä ja ilmassa sekä alueellisen koskemattomuuden turvaamiseen liittyvät tehtävät ovat lisääntyneet. Niiden vaatimustaso on myös kasvanut olennaisesti. Suomen pitkä ulkoraja sekä EU- ja Nato-jäsenyys lisäävät Rajavartiolaitoksen vastuuta ja operatiivisia vaatimuksia.

Merkittävä osa Rajavartiolaitoksen toiminnasta tukee suoraan sotilaallista puolustusta, ja pääosa sen menoista voidaan jo nykyisin lukea 3,5 prosentin sotilaallisiin puolustusmenoihin NATO-laskennassa. Henkilöstömäärä on kokonaisuutena lähellä riittävää tasoa, mutta suorituskyyvyn ylläpito ja kehittäminen edellyttävät va-

kaata rahoitusta, kustannustason nousun huomioon ottamista sekä investointeja kalustoon ja infrastruktuuriin. On tunnistettava myös reserviläisten tärkeä rooli tässä kokonaisuudessa.

Rajavartiolaitoksen tehtävien vaatiman suorituskyvyn kehittämisessä on hyödynnettävä myös niin sanottuja kaksikäyttöisiä hankintoja, joita voidaan käyttää sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa. Tällaisia hankintoja ovat esimerkiksi raskas partiovenekalusto, raskaat partioajoneuvot sekä miehittämättömät ilma-alukset sekä niiden havaitsemiseen ja tehokkaaseen torjuntaan tarkoitetut järjestelmät. Näissä hankinnoissa Rajavartiolaitoksen, poliisin ja puolustusvoimien erilaiset tarpeet voidaan yhteensovittaa kustannustehokkaasti.

Pelastustoimi ja ensihoito sekä hätäkeskukset

Pelastustoimi ja ensihoito toimivat hyvinvointialueiden rahoituksen piirissä, jossa resurssipaineet ovat kovat. Tästä huolimatta pelastustoimen ja ensihoidon on kyettävä turvaamaan palvelut koko maassa. Pelastustoimen ja ensihoidon integraatiosta on saatu hyviä kokemuksia monilla hyvinvointialueilla. Myös niillä hyvinvointialueilla, joilla integraatiota ei ole tehty, tulisi asiaa selvittää osaltaan, jolloin palvelutuotannon kokonaisuus olisi läpi valtakunnan yhdenmukaisempaa. Pelastustoimen ja ensihoidon toimintakyky on myös olennainen osa yhteiskunnan varautumista. Niiden merkitys korostuu erityisesti vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Arvioiden mukaan pelastustoimi tarvitsee vuoteen 2032 mennessä noin 2 000–3 000 uutta pelastajaa.

Sopimuspalokunnat ovat erityisesti harvaan asutuilla alueilla välttämätön osa pelastustoimen kokonaisuutta. Niiden toimintaedellytykset on turvattava osana paikallisten turvallisuuspalveluiden tuottamisen suorituskykyä ja alueellista varautumista.

Hätäkeskusten tehtävämäärät ovat kasvaneet ja tehtävien vaativuus on lisääntynyt. Toiminnan luotettavuuden ja vastekyvyn turvaaminen edellyttää, että päivystyshenkilöstön määrä nostetaan lähivuosina noin 630 henkilötyövuoteen.

Kyberturvallisuus

Kyberturvallisuus on myös osa Suomen kokonaisturvallisuutta, ja se koskee laajasti eri hallinnonalojen toimintaa ja yhteiskunnan keskeisiä toimintoja. Kyber-toimintaympäristön uhkien kasvaessa on välttämätöntä kehittää edelleen viranomaisten välistä yhteistyötä, vahvistaa yhteiskunnan kybervarautumista sekä parantaa kyvykkyyksiä ennaltaehkäistä ja torjua tietoverkkorikollisuutta ja vakavia tietomurtoja.

Kriittisen infrastruktuurin suojaamista koskeva lainsäädäntö sekä kyberturvallisuuslaki parantavat osaltaan yhteiskunnan kykyä varautua häiriötilanteisiin ja kyberuhkiin. Lainsäädännön tehokas kansallinen toimeenpano vaatii riittäviä resursseja sekä viranomaisten ja muiden toimijoiden tiivistä yhteistyötä. Samalla on arvioitava lainsäädännön mahdollisia täydentämistarpeita.

Näillä toimilla voidaan parantaa merkittävästi yhteiskunnan kykyä ehkäistä ja torjua vakavia kyberuhkia sekä vähentää niistä aiheutuvia vahinkoja.

Kokoavia näkemyksiä

Sisäisen turvallisuuden viranomaisten tehtävien ja rahoituksen on vastattava tosiasiallisia tarpeita. Muuttunut turvallisuusympäristö ja Nato-jäsenyys edellyttävät, että poliisin, Rajavartiolaitoksen, Hätäkeskuslaitoksen, pelastustoimen ja ensihoidon suorituskyvyt turvataan pitkäjänteisesti ja realistisesti. Sisäistä ja ulkoista turvallisuutta on myös ryhdyttävä tarkastelemaan aiempaa aidommin ja johdonmukaisemmin yhtenä kokonaisuutena kokonaisturvallisuuden näkökulmasta.

Rajavartiolaitoksen menot kuuluvat jo nykyään pääosin sotilaallisiin puolustusmenoihin luettavaan 3,5 prosentin Nato-osuuteen. Poliisin ja muiden keskeisten sisäisen turvallisuuden viranomaisten menoja voidaan puolestaan perustellusti lukea puolustusta tukevaan 1,5 prosentin BKT-osuuteen. Rahoituksen kohdentamisessa on hyödynnettävä mahdollisuuksien mukaan yhteishankintoja ja viranomais-ten yhteistä suorituskykyä, jotta käytävissä olevat resurssit tukevat mahdollisimman tehokkaasti viranomaisten lakisäätisiä tehtäviä.

Sisäisen turvallisuuden kokonaisuudessa ei pidä myöskään unohtaa Tullin roolia. Tulli vastaa laajasta tullivalvonnan tehtäväkokonaisuudesta ja on keskeinen toimija tullirikollisuuden torjunnassa sekä tärkeä osa poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen välistä yhteistyötä. Vakiintunut PTR-yhteistyö kuvastaa suomalaisen viranomaisyhteistyön erityistä luonnetta.

Keskusta korostaa, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintakyvyn on vastattava tämän päivän turvallisuusympäristön vaatimuksia. Toimintakyvyn tulee perustua riittävään rahoitukseen, riittäviin henkilöstöresursseihin, ajantasaiseen lainsäädäntöön ja selkeisiin toimivaltuuksiin.

